

BUTLLETÍ

DEL

CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA

1914

VOLUM XXIV.^è

BARCELONA

TIPOGRAFIA «L'AVENÇ» : RAMBLA DE CATALUNYA, 24

1914

Butlletí

del

Centre Excursionista de Catalunya

EL PIC BISAURÍN (2,670 m.) *

ALTS PIRENEUS D'OSCA

Es la vall d'Aragüés, junt amb ses veïnes del llevant, les d'Aisa i de Campfranc, i les del ponent, les d'Hecho i d'Ansó, les que, encapçalades pel N. en la frontera pirenenca, formen l'alta conca de recepció del riu Aragón, el darrer dels rius pirenenics, pertanyents al territori aragonès i abans d'entrar a la Navarra.

Per sa situació en l'extrem occidental de la zona pirenenca, corresponent a la província d'Osca, indret on aquesta no ateny la màxima elevació de sa secció central, aquesta vall d'Aragüés no ofereix en ses seccions baixa i mitjana l'aspecte aspre de les altres valls de més al llevant i enclavades ja en la secció central; emperò sa capçalera o part alta, malgrat el no assolir els seus cims alçaries de 3,000 metres, com en aquelles, es presenta encara amb un caient abrupte i imponent, com formada pels darrers *manchons* de l'ampla faixa cretàcia que, entrant al llevant per Catalunya, s'estén al llarg de les valls dels Alts Pireneus de l'Aragó i va a fondre's vers l'occident en les terres del país basc.

Així és que l'excursionista montanyec, recorrent la capçalera d'aquesta vall, s'hi trobarà en son element i al davant de cercles salvatges, com els de Bernera i d'Aspe; de muralles gairebé inacces-

* Digna és d'assenyalar-se l'antiguitat d'aquest nom, com així es desprèn d'un pergami existent a l'arxiu de la Catedral de Jaca (núm. 15 de l'índex) i que és una sentència del rei Garci-Sánchez de Navarra i de son fill Sancho García, nomenat *el Tremolós*, sobre cert alou en Causa, a favor del bisbe Athon, o sigui de l'església de Sant Adrià de Sassave; les quals terres i mont *Besauni* havien sigut donats a la dita església per Inchalzata, mare del bisbe Fortunio. Fou confirmat i signat el document pels dits reis davant Salvo, abat de l'Albelda, en l'any 958.

sibles, com les *Gargantas* d'Aisa; i de cims d'atractivola ascensió i d'extens domini. De tots aquests indrets, tant mereixedors d'ésser visitats i estudiats i que resten avui encara desconeguts pels nostres excursionistes de la frontera ençà, ne vaig donar compte, al fer la descripció d'aquesta vall d'Aragüés, en una de les sessions celebrades pel nostre CENTRE i com formant part del treball que des de ja fa anys vinc dedicant al estudi de les valls que comprenen la zona dels Alts Pireneus aragonesos des de la Navarra fins a Catalunya.

Està lligada la vall d'Aragüés amb son cap de partit, Jaca, per una via de comunicació practicable tot l'any i per la qual se pot fer bon troç de trajecte en carruatge : tal és aprofitant la carretera que va de Jaca a la vila d'Hecho, fins a poc més d'un quilòmetre més amunt del poble d'Embún (uns 19 quilòmetres des de Jaca). Allí es deixa la carretera i se segueix un camí de ferradura que, remuntant la ribera del riu Osía, en una hora i mitja va a la vila d'Aragüés del Puerto.

El dia 14 d'agost de l'any 1910 me trobava a la vila d'Aragüés hostetjat a casa l'arcalde, D. Josep Lacasta, el qual, junt amb el jutge municipal i altres personalitats d'aquella població, m'atenien delicadament, i s'afanyaven orgullosos en mostrar-me llur meritoria obra, resultat d'una curosa i ben entesa administració comunal. Malgrat els reduïts recursos de la vall, els carrers d'aquella vila, alguns d'ells molt costeruts, se troben perfectament empedrats, les places públiques amb bones fonts; un cobert amb safareig i abeurador, i en projecte un edifici ben capaç per a les escoles, etc., etc. Tot això fa simpàtica aquella pintoresca vila, airosament aixecada a 927 metres d'altitud, a la vorera esquerra del barranc de l'Arrigo i a bona alçaria de la ribera, en sa part dreta, gaudint-se des d'ella de l'oberta vista de la vall encapçalada vers al N. per l'alta serrallada nevosa dels ports, rematada per l'enlairat Bisaurín. Aragüés té 486 habitants, que amb 465 més que'n compta el poblet de Jassa donen una suma de 950 ànimes per a tota la vall. Pertany als partit, districte electoral i bisbat de Jaca.

L'art en la construcció no hi és notable, puix sa església parroquial és una edificació moderna de tres naus, en la qual no hi ha res que assenyalar. Així mateix, el caseriu, d'aspecte ben apropiat per resistir els rigors d'aquell clima, no presenta cap detall ornamental.

Després d'un curt descans en aquella vila, i recorreguda la part baixa de l'encontrada, que, com he dit abans, poc aspecte pirenenc ofereix, vaig sortir l'endemà d'Aragüés acompanyat del guarda, Maties Borau, posat a mes ordres pel meu bon amic l'engi-

nyer d'obres públiques D. Joaquim Cajal, amb el propòsit de visitar la capçalera d'aquesta vall o dels ports; acabant la pujada fins al seu indret culminant, el cim del Bisaurín.

Així, doncs, posats en marxa de cara al N., anàrem remuntant la vall per la vorera dreta del riu Osía, el qual vèiem fent son curs,

LA VILA D'ARAGÜÉS DEL PUERTO

tot mansoi, pel seu ample i pedregós areny, i vorejat per les hortes, no massa xamoses per cert. Deixats enrera els enderrocs de l'ermita de Santiago, a poca estona de seguir planejant, entràrem a la zona més abrupta de l'encontrada, ensems que més pintoresca. La ribera es va recloent en aspre engorjat, cobrint-se els rocosos vessants de formosíssimes boscuries d'avets i faigs, nomenades *de la Gorga*, que, des d'a tocar el corrent del riu, s'enfilen a esquerra i dreta fins a omplir els dos terços d'altura de les montanyes de l'Estiba i de l'Espelungueta.

Després de travessar l'acabalat barranc de Cambonés, trobàrem més enllà la casa forestal dels enginyers de l'Estat, situada vora'l camí i en un lloc delitós. Passada aquesta, i un xic més amunt, la

borda de Caveró. La pujada es va fent sobtada, sempre prop de l'Osia i a l'ombra del fullatge, per les murrades nomenades *de la font del Loco*. Aquesta es troba un troç amunt, i surt d'una penya embalmada.

EL CHORROT DE LÍZARA

A l'altra banda del riu s'oviren les molt abundoses dèus d'aquest, que brollen d'en mig de tarteres i broça, que, segons me digué el guia, no s'eixuguen mai.

Una hora i mitja, des de la casa forestal, ens calgué per a assolir el cap-damunt de la pujada. Arribats allí, el bosc s'acaba, entrant-se

en el gran ras aglevat de Lízara, i als pocs minuts més de pujar suau-ment ens trobarem davant la caserna o quartel de carabiners. Avui està acabant-se d'arrunar per causa d'una crema, i inutilitzable, per consegüent. El servei del resguard avançat ha tingut de recollir-se a la vila d'Aragüés, suposo que amb gran acontentament de la força, puix a l'hivern no devia ésser gaire divertit el trobar-se allí

PANORAMA DES DEL CIM DEL BISAUÍN

durant moltes setmanes, bloquejats per la neu i sense comunicació amb la vila.

Aquest ras de Lízara està situat a 1,523 metres d'altitud, i era abans poblat de formoses fagedes, conservant encara el nom de *Fabarral* (fageda), de *fabo* (faig), com ne diuen a l'Alt Aragó; mes foren tallades desapiadadament pels carabiners, segurament ajudats dels terraçans.

D'allí, i en deu minuts, anàrem, pels aglevats del pla, a contemplar el sallent o *Chorrot*, entafurat en l'estret dels Castillones. L'aigua, una vegada despresa de la cascada, forma una acanalada corrent que, zig-zaguejant pel ras, va a engolir-se en els forats nomenats el *Pozo de Lízara*.

En aquell lloc reposàrem, fent-hi el dinar, boi contemplant els encinglerats del Bisaurín, que teníem al davant, i, des del caire del ras, la dilatada perspectiva de la ribera d'Aragüés.

Posats novament en marxa i en direcció NO., ens encaminàrem vers la serra del *Foratón*, pujant sobtadament pels pasturatges de l'ampla clotada dita de *Fuenfria*, i trobant a poca estona la font que

EL BISaurín, VIST PEL COSTAT NE.

dóna nom a l'encontrada. Una hora ens calgué per a posar-nos sota la serra abans esmentada, arribant a boca-foscant prop la carena i a redós de les clapices del Bisaurín. En aquell alterós lloc, a 1,890 metres, hi trobàrem la *majada* (pleta) de Fetàs, i, en ella, la petita cabana dels pastors ens oferí un modest aixapluc, i els seus estadants, gent senzilla i agradosa, un bon acolliment; tot lo qual ens féu passar una d'aquelles nits inoblidables en plena solitud de les altures.

L'endemà, a trenc d'alba, ja fèiem camí costa amunt, fins a guanyar la collada del *Foratón*, en la carena divisoria de les valls d'Aragüés i d'Hecho, a 2,038 metres d'altitud. Des d'allí s'ovira, vers la segona d'aquelles valls, la pregona fondalada de la ribera de Santa Ana, tancada al fons pels grops encinglerats de la Forca.

Des de la collada, vers al N., atacàrem els pedregosos vessants

de la serra, i en una hora i quart de forta pujada assolírem el cim de Bisaurín.

Aquest cim forma una cantelluda carena d'uns 200 a 250 metres de llargaria per 2 a 4 d'amplaria, orientada de SE. a NO., i constitueix part de l'estesa formació cretàcia de l'Alt Aragó, que, com he dit abans, el travessa d'E. a O. i oblicuament a l'ax de la

LA VALELLAZA

carena pirenenca fronterera. Aquest potent aixecament forma una faixa reculada vers al S. de la línia de cims, presentant el seu vessant N. tallat en colossals muralles d'alçaria esfereïdora, que dominen la segona carena o fronterera. El vessant S. d'aquella ofereix les línies de màxim pendent, en alguns indrets, de caients més seguits i suaus, i solcades de profundes entalles que's van aplanant vers el mig-jorn.

El cim del Bisaurín s'alça a 2,670 metres sobre'l nivell de la mar, és una de les darreres fites d'altura que's troben en els Pireneus occidentals, i junt amb sos veïns de la Forca, d'Anie i d'Ansabera constitueix l'extrem de la secció dels Pireneus centrals aragonesos, que són els de major elevació de tota la serralada. Des d'allí, envers

el ponent, fins a llur límit en el Cantàbric, no s'hi troba cap cim que arribi als 2,000 metres, excepte el d'Ory (2,017) : per això la vista des del Bisaurín vers aquella direcció és del tot dominadora pel damunt de les serres i valls de la Navarra, de la vall francesa d'Aspe i gran part de territori del Béarn, esfumant-se al lluny les lluiçors de la mar gran. Al contrari, el panorama vers al llevant és força

EL CERCLE DE BERNERA I EL BISAURÍN

limitat, semblant talment que se us tiri assobre aquell embullat agombolament d'enlairats massiços que, amb els noms de el Bozo, Collarada, el Balaitous, Pondellos, Pic de Midi d'Ossau, Vignemale, les Tres-Sorores, i tants altres, són, per a l'excursionista verament pirenenc, testimonis de llur importància.

Acaben de completar el panorama vers al N. les baixes valls franceses del Béarn, ombrívols, xamosos i atraïdors d'aquelles *mers de nuages* tant característiques; i vers al S., ses antítesis les fumants planades de l'Aragó, plenes de llum i on les emboscades montanyes sotspirenques de Guara, de Sant Joan de la Peña, i fins el Montcayo, atenúen aquella càlida visió que'ls nostres amables i generosos veïns de la frontera qualifiquen de terres africanes.

Després d'haver prèss possessió d'aquell cim en nom del nostre

CENTRE, el deixàrem amb racança pel bon dia que'ns afavoria. Jo volguí variar la ruta emprant la devallada per l'altre costat de la pujada i seguint el fil de serra en son començament. El guia no m'assegurà el pas per causa de la molta neu que hi havia encara; més això no'm va fer desistir de mon plan : vam enfonsar-nos pel dret vessant NE., el redreçat pendent del qual n'estava ben proveït, de neu. Per sort els *crampons* me lliuraren d'una involuntaria lliscada. Anàrem zig-zaguejant per la neu fins a trobar altra vegada la serra, la qual travessàrem vers al S., seguint baixant per les tarteres i devallant per les congestes de la nomenada Valellaza. Arribats en aquest lloc, petit planell de rocs i glaç, anàvem faldejant per sobre'l congost dels Castellones, i, en una hora i mitja des de la sortida del Bisaurín, vam arribar a vora'l riu de Bernera, part d'amunt del salt del *Chorrot*. Allí un pont de neu ens facilità travessar el corrent, i, després de deu minuts més de caminar en direcció a llevant, férem alto a fi de menjar quelcom prop d'una de les innumbrables fonts del cercle de Bernera, on ens trobàvem.

Aquest cercle, de secció ovalada, té son eix major orientat d'E. a O., amidant uns 4 quilòmetres de llargaria. Son sol, en son extrem occidental, és un bon pla de pasturatges, on, per raó de trobar-se a més baix nivell que sos encontorns, s'hi apleguen nombrosos manantials que, units, formen el riu de Bernera. Pel costat de llevant va aixecant-se el terreny suaument fins al coll dels Polacos. Les serres que voltan el cercle són veritables muralles de gran alçaria, espadades, que rematen en emmarletada carena. En ella s'ovirava una de tantes profundes osques, nomenada *la Portaza*, per la qual hi ha un pas que condueix a Peñarroya, a l'estany d'Estanés i a França.

Vers al OSO. del cercle, i per sobre enlairats contraforts, se destacava la massa del Bisaurín, que, vist d'aquest indret, se presenta imponent, com un majestuós pic, de ben diferent aspecte del que ofereix vist pel mig-jorn.

JULI SOLER I SANTALÓ

(Glixés de l'autor.)

EL CANÇONER DEL CALIC

RECOLLIT I ORDENAT PER MN. J. SERRA I VILARÓ

(Continuació)

ROSETA DE GIRONELLA

Mogudet

A Gi-ro - ne - lla, que és vi - la molt be - lla,
 hi ha u-na don - ze - lla que a mi em fa pe - nar. Si els seus ho vo - len,
 se n'a-con - so - len, de - sit - ja - rí - a po - der - m'hi ca -
 sar. Jo vaig i vinc per la vo-ra vo - ra de l'ai - gu - a;
 jo vaig i vinc per la vo-ra vo - ra del riu. Ro - sa, Ro -
 se - ta: a - ra com sem-pre, a - ra com sem-pre l'a - mor me'n te - niu.

A Gironella,
 que és vila molt bella,
 n'hi ha una donzella
 que a mi em fa penar.
 Si els seus ho volen,
 se n'aconsolen,
 desitjaria
 poder-m'hi casar.

Jo vaig i vinc
 per la vora de l'aigua;
 jo vaig i vinc
 per la vora del riu.

Rosa, Roseta:
 ara com sempre,
 ara com sempre
 l'amor me'n teniu.

La vostra cara's
 una primavera,
 un jardí n'era
 de totes les flors.
 De les donzelles
 sou la més bella:
 no hi ha altra estrella
 consemblanta a vós.

Una roseta
 teniu a la cara;
 una a la cara
 i una altra en lo front.

Els vostres ulls
 són dos estrelles
 que m'enlluminen
 a la fi del món.

Els vostres ulls,
 cabells i orelles,
 pits i mamelles,
 me'n tenen lligat;
 les vostres trenes
 ne són cadenes
 que me n'arrastren
 sense pietat.

Quan jo hi venia,
 a la rectoria,
 m'hi divertia
 amb la meva amor;

m'hi divertia
 tant com podia:
 la gent parlava
 de nosaltres dos.

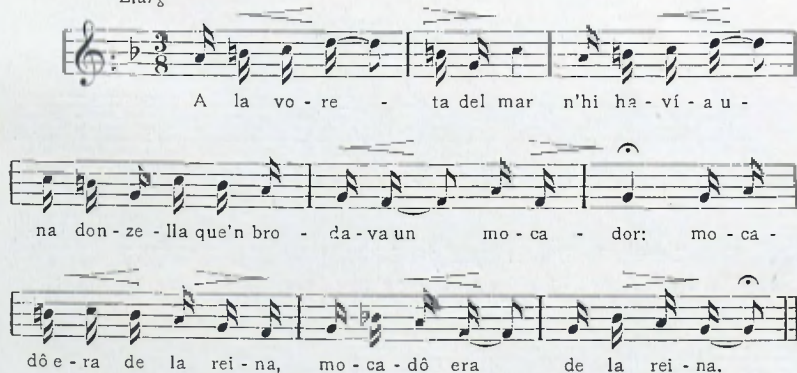
Per Sant Andreu
 a la plaça ballen:
 gentil Roseta,
 divertiu's-hi bé:
 potser serà
 l'última vegada,
 gentil minyona,
 que amb vós ballaré.

Quan jo hi passava,
 al pla de Torguera,*
 giro endarrera
 i em poso a plorar.
 Dic : — *Adiós*, vila! —
 Dic : — *Adiós*, nina!
 Tu n'ets la causa
 si me'n tinc d'anar!

Aquesta cançó que ja publica en Pelai Briz (vol. IV, pàg. 77), és de les més populars. Amb la tonada amb que la canta el Calic, molt diferent de la d'en Briz, hi ballaven el ball cerdà en molts llocs d'aquestes montanyes.

BRODADORA DE LA REINA

Llarg

* Altres diuen Corbera.

A la voreta del mar
 n'hi havia una donzella
 que'n brodava un mocador:
 mocadô era de la reina.
 Quan ne fou a mig brodar
 se li ha acabat la seda:
 se n'és posada a brodar
 amb fil de sa cabellera,
 que del seu cabell a l'or
 poca n'és la diferencia.
 Veu venir fustes i naus,
 de galeres més de trenta:
 veu venir-hi un cavaller:
 son galant marit li sembla.
 — Déu lo gord, lo cavaller;
 Déu lo gord de malvolança:
 ¿haureu vist ni conegut
 mon galant marit en França?
 — Jo l'he vist i conegut,
 menjat tots en una taula.
 Diu que us busqueu aimador,
 que ell aimada s'és buscada:
 la filla del rei francès
 per esposa li han dada.
 — Bendit siga el qui l'ha près,
 malaia el qui li ha dada:

una dama com só jo
 per altra m'haja deixada!
 una dama com só jo,
 que al món no n'hi ha sinó una altra!
 Ella és l'estrella del dia:
 jo só l'estrella de l'alba.
 Set anys l'havia esperat,
 com una bona casada:
 set anys més l'esperaré
 com a viudeta enviudada.
 Si al cap dels set anys no ve,
 monja em faré retirada,
 monja d'un convent tant sà
 com és el de Santa Clara.
 Santa Clara és el meu nom,
 per sempre sia alabada. —
 Tenint aquestes raons
 son marit puja l'escala.
 — Perdoneu, el meu marit,
 si só estada malparlada.
 — No sou malparlada, no:
 ben parlada haveu estada. —
 Li dóna un ram de clavells
 per memoria i recordança,
 i li dóna un anell d'or
 pel dia que's desposaren.

Tots els cançoners publiquen aquesta cançó. La variant del Calic, si no per la lletra, té notable importancia per la tonada.

JOVE ENGANYAT

Andant

La mo - ce - ta sa - via de - ma - tíes lle -

vã: a - ga - fa los cãn-ters i a la font se'n va. La lu la

la lu la - ra lu la la lu lai!

La moceta savia
de matí es llevà:
agafa los cànters
i a la font se'n va.

Lulu, lalà, lularà,
lulala, lulai!

Mentres empouava,
un *tonto* passà.
— Déu vos guard, moceta.
L'amor, com us va? —
Ella responia:
—A mi molt bé em va.
— Fes-te ençà, moceta,
que te'n vui besà.
— *Jove*, lo bon *jove*,
més li costarà:
si em dóna cent lliures
farà com voldrà. —
El *jove* n'és tonto:
cent lliures li'n da.
La noia és traidora:
prou les va comptà. —
— No pot ser, bon *jove*,

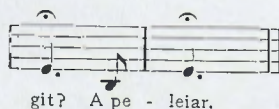
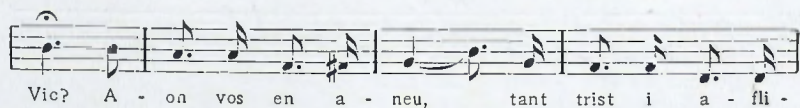
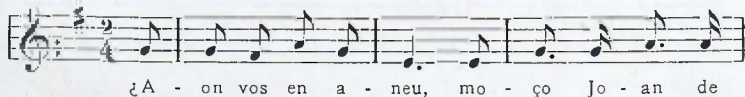
que prou no n'hi ha. —
Lo tonto del *jove*
altre tant li'n da.
La noia és traidora:
prou les va comptà.
— No pot ser, bon *jove*,
que prou no n'hi ha:
si em dava la mula
farà com voldrà. —
El *jove* n'és tonto:
la mula li'n da.
La noia és traidora:
a cavall pujà.
Quan sigué muntada
— Ara hem de jugà,
ara sí, bon *jove*,
qui més correrà:
vós per les dreceres,
jo per un pla enllà. —
Lo tonto del *jove*
prou ho va provà.
De tant que corria
el coll se trencà,
i amb diners del *jove*
la noia es casà.

D'aquesta cançó, el Sr. Milà i Fontanals, amb el títol *La Apuesta* (núm. 397), sols refereix el començament («Una polla rossa — de matí es llevà...») i l'argument de l'aposta.

Una noia de Gisclareny la cantava amb la tonada de «A la torra xica...».

MOÇO JOAN DE VIC

Andantet

— ¿Aon vos en aneu,
moço Joan de Vic?
¿Aon vos en aneu
tant trist i afligit?
— A peleiar.

— ¿Amb-e qui peleieu,
moço Joan de Vic?
¿Amb-e qui peleieu,
tant trist i afligit?
— Amb els moros.

— Mireu que us mataràn.
— Que m'enterron.

— On vos enterrarán?
— A la teulada.

— La teulada no hi ha terra.
— Que n'hi porton.

— De on li portaràn?
— De l'hort.

— Els fills com ho faràn?
— Que trebaion.

— Si acàs no'ls donen feina?
— Que capton.

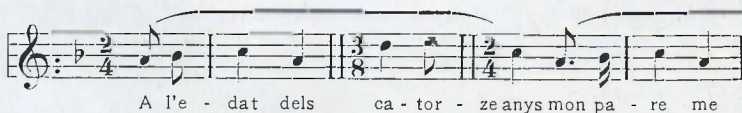
— Si no'ls fan caritat?
— Que robon.

— Als qui roben els pengén.
— Aixís s'estiren.

Alguns diuen *mossèn Joan de Vic*. El Calic pronuncia *mussu*, lo qual indica que podria tenir la procedencia de *monsieur* (francès); però, al preguntar-li què era això de *mussu*, respongué : «—Oi! el moço d'una casa.»

EL MARIT XIC XIC

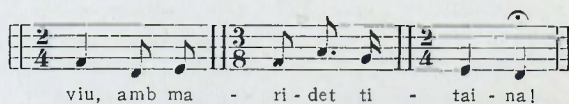
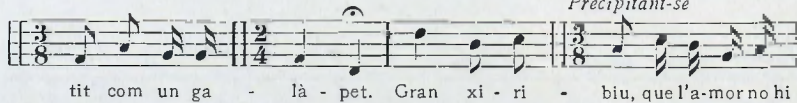
Andantet

Molt viu

Precipitant-se

A l'edat dels catorze anys
mon pare me n'ha casada:
m'ha dat un marit xic xic
i botit com un galàpet.

Gran xiribiu,
que l'amor no hi viu,
amb maridet titainal

Perquè no pot pujà al llit
li tinc de posà una caixa,
una caixa i escambell;
i encara no li abasta.
Si l'en baixo vora'l foc
ja lo gat me l'esgarra;

si l'en baixo a pendre el sol
ja lo gall me l'espicaça;
si l'en baixo al peu del riu
a rentar-ne la bugada,
com el riu anava gros
l'aiga se me l'emmenava:
amb la pala el faig venir
i amb un bastó l'atiava.

Jo prou volia plorar,
però el riure m'escapava,
Vaig avisà el campaner
que toquesse les campanes:
com el campanê era boig
un flaviol sonava.

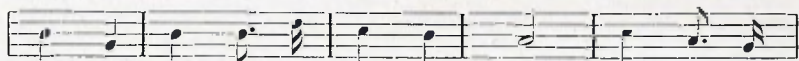
Amb el títol *El Hombre chiquitín* (núm. 308) porta en Milà aquesta cançó; mes, com que no porta la tonada i hi ha molta diferència entre amdués variants, encara que l'argument sigui el mateix he cregut bé publicar-la.

LA VIUDA DEL JUTGE

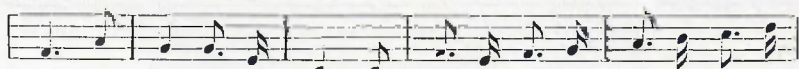
Moderat

El jut - ge n'és ma - lalt, el jut - ge de l'au -

dien - cia. Més de qua - ran - ta són a - quells que'l

van a veu - re. La - ra la - ra la - ra la - ra la lu -

ra lu - lai!

El jutge n'és malalt,
el jutge de l'audiència.
Més de quaranta són
aquells que'l van a veure.

Lara, lara, lalura,
lara, lulara, lulai!

No hi van pel jutge, no,
que hi van per la jutgesa.
— Marit: quan seràs mort,
¿quin és qui vols que prenga:
el del barret rodó
o el de la gira verda?
— Calla, calla, muller!...

Quin dimoni de llenga!
 Encara l'un no és mort
 que ja l'altre se'n cerca.
 Te donaré un açot
 amb una salze verda:
 te trencaré algú braç
 i els òssos de l'esquena.
 — No t'espantis, marit,
 que no eixiràs d'aquesta.

Marit : quan seràs mort
 jo prou vindré a l'enterro:
 tu aniràs al davant,
 jo vindré an el darrera.
 La gent, quan me veuràn,
 diràn : «— Quina viudeta!»
 Entregirant els uis
 faré la riaietà.

Moltes són les variants d'aquesta cançó. La lletra és publicada per la *Musa Catalana* (I seria, núm. 5), l'Alió (pàg. 50) i en Milà (*La Viuda hipòcrita*, núm. 231); més de totes és ben diferent aquesta. Encara que així no fos, sols per la melodia de la tonada mereixeria ésser publicada.

ANTONIA MARINERA

A poc a poc

A Déu de-ma - no la gra-cia per lo que n'és convenient: per dic-
 tar a - ques-tahis-to - ria só ha-gut de po - sar molt temps. Tam-bé a
 la Ver-ge Ma - ria que tothies-ti-ga amb bon fi, no hi ha-ja cap co - sa
 ma - la, nin-gú hi tin - ga res que di.

A Déu demano la gracia
 per lo que n'és convenient:
 per dictar aquesta historia
 só hagut de posar molt temps.
 També a la Verge Maria
 que tot hi estiga amb bon fi,
 no hi haja cap cosa mala,
 ningú hi tinga res que di.

Diu-se Antonia Marinera:
 els fadrins no sé qui són:
 ditxós el pare i la mare
 que la n'han portada al món;
 que n'és noia molt discreta:
 apareix un serafí;
 que en el món no n'hi ha una altra
 ni mai s'ha sentit a di.

Ella és de cara mitjana;
el cabell ne té molt ros;
la cara, com una poma,
apareix un ram de flors;
la vista la té molt fina,
l'enraonar humilment;
i els fadrins qui la festegen
han perdut l'enteniment.

Un dia el pare la crida
(oh! i la crida ocultament).
— Quinze que t'han demanada:
veies quin és ton intent.
No vui en la mia casa
el festeig de tants galants:
tot lo bo i millor de casa
se m'han menjat, els gormants!

— Pare, en vostra mà ho deixo,
puix esteu encarregat:
seguirem per los oficis
quin sia més descansat.
— Filla mia, ara és hora
que'ls oficis pots triar:
seguirem les circumstancies:
pendrem el millor que hi ha.

Si tractes d'ésser pagesa
n'és ofici molt cansat:
sempre hauràs d'anar defora
amb la cistella al costat;
i, en tornant, un càntir d'aigua
per donar menjà al bacó:
si el sopar no és a taula
hi regnarà el sant bastó.

Els pagesos, el diumenge,
van a missa i a sermó,
i a completes a la tarda
si no és home jugadò;
mes, si n'és home de cartes,
això tu bé ho pagaràs:
al vespre vindrà borratxo
i amb el bastó ho trobaràs.

L'ofici de fer sabates,
això és, un sabater,
tu hauries de retallar-ne,
i això no ho sabries fer:
sempre amb les manotes brutes
de la pega i el nyinyol,
i mai te faltaràn puntes
per a treure amb el cargol.

Hauries de filar cànem:
no'l tindries mai content:
l'una hora per massa doble
i l'altra per massa prim.
— El noi de la carnicera
és un jove ben plantat;
és un home molt alegre
que a mi m'hauria agradat.

Aquest sí que és bon ofici
per a poder menjar pa:
desencantant la balança
ja n'hi ha per a sopà.
— Filla mia, amb eix no hi pensis:
amb altre te cal pensà
per no afrontar el llinatge
ni fer mal al teu germà.

Com n'és avançat de lletres
per esser-ne capellà,
pots pendre per altre ofici
i aquest se podrà deixà.
— Ofici de tavernera,
dels que posen aiga al vi,
diu que no s'hi poden viure
si acàs no ho fan així.

Aquest sí que no m'agrada
ni és ofici d'agradar,
ni tampoc jo fóra bona
per estar-me a despatxar.
La sogra a mi em renyaria
perquè faig tant pocs diners:
ni tampoc ho miraria
el poc despatx que hi hagués.

Quan ell al vespre vindria
ells farien la xiu xiu...
A mi no'm pendràn per altre:
no'ls hi caldrà fer-me el niu.
Fideuer és bon ofici
si ell volia treballar,
però aquell que festejava
penso que és un mata-pa.

Va d'una taverna a l'altra
amb la pipa com el braç,
tot burlant-se d'uns i altres
com si ell fos molt capaç.
Si fos un minyó de pena
i fos ben treballadô
jo fóra la seva dòna:
ell seria i altre no.

Poguent teni'l sempre a casa
i teni'l sempre present
un regalo li faria:
no fóra mal pensament.
I l'adroguer de la plaça
m'ha fet també demanar:
pare, aprieu-me la roba,
la quina em volgueu donar.

Allà tindrè bona vida,
no tindrè d'anar al sol:
estarem a la botiga
al costat de l'Armengol.
Al dematí xacolata,
que n'es cosa d'aliment:
com la feina no és cansada
al mig-dia arribarem.

Al mig-dia l'escudella
i platillo per sopar:
si per cas hi ha més gana
altra cosa ho pagarà.
Jo vui fé un convit a casa
pels galants que só tingut,
per donar-los el despido
i donâ'ls-el amb tot gust. —

Quan els tingué tots a taula,
que acabaven de dinar,
els diu : — Jo us dono el despido:
aquí no us hi cal tornar.
Busqueu's-e una altra minyona,
la que us faça més paper,
que jo ja n'estic sortida:
jo em caso amb l'adroguer. —

¡Qui no ha vist el desespero
que a aquella casa hi hagué!
Cada qual amb son ofici
lo que s'acostuma a fê.
El pagès amb les sabates
donava grans cops de peus;
el sabatê amb la falcía,
ai! també amb el tira-peu!

Carnicè amb la ganiveta,
com si hagués de tallar carn;
el tavernier amb el càntir,
com si hagués de mesurâ'n.
Fideuer, de cul a terra,
va baixant a cops de cul:
quan va ser fóra la porta
diu a tots : — Beseu-me el cul. —

Aixís, fadrins i minyones,
procureu's-e conservar,
que no hi ha més bona vida
que'l poder-ne festejar.
Mireu d'enganyar-ne algú
que faci el cap de moçol,
que després d'ésser casat
tregui les banyes al sol.

La cançó, qui l'ha dictada,
és un qui se'n diu Falset:
un tulit que va en un carro
que bé el mena un borriquet.
Cantant se guanya la vida,
dictant alguna cançó:
natural de la ribera,
d'allí del poble d'Ausó.

ELECCIÓ D'ESTAT

Val més que no'm caso
i em quedi fadri,
m'estigui tot sol:
a l'istiu a l'ombra
i a l'hivern al sol.

Si l'en prenc xiqueta
semblarà un truquet:
per poc que la renyi
ja inflarà el botet.
Tindrè el bot a casa,
pro buit, sense vi.
Veïns i veïnes
tots contra de mi...

Val més etc.

Si l'en prenc grandeta
semblarà un gegant:

no hi haurà prou roba
per ella a l'encant.
Els portals de casa
hauré d'engrandir.

Val més etc.

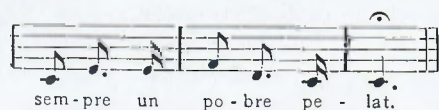
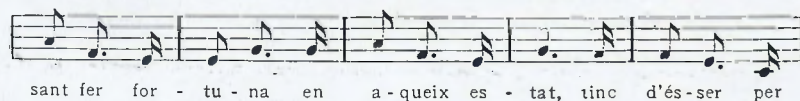
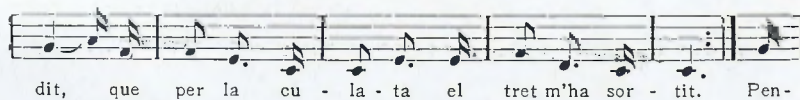
Si l'en prenc criada
sabem lo que fan:
d'amagat dels amos
se mengen la carn.
Com fan amb els amos
farien amb mi.

Val més etc.

Si prenc teixidora
de l'art del cotó
no puc refiar-me'n
per un mocadò.

CASAT AMB LA FABRICANTA

Andantet

Casat só de nou:
i ja em veig penedit,
que per la culata
el tret m'ha sortit.

Pensant fer fortuna
en aqueix estat,
tinc d'ésser per sempre
un pobre pelat.

Pensava que ella
seria el mateix:
quan era minyona
guanyava diners.

Ara que és casada
molt bé m'ha aubardat:
ara que és casada
no vol fer bondat.

Si a sarau anàvem,
o bé a passejà,
sentia que deien:
— Ai! que bé que va! —

Com era una xinxa
més hi ha guanyat:
ara que és casada
no vol fer bondat.

N'és del tot deixada,
bruta per demés;
si en guanyava dotze
ja no'n guanya tres.

N'és del tot deixada:
diu que ho fa el prenyat:
tinc de comportar-li,
fê el dissimulat.

El prenyat li dóna
molt sovint desigs
per menjar bons troços
i bons requisits.

Jo amb una arengada
diu ja só dinat.
Agonta't, Perico:
aixó hi has gonyat.

No puc refiar-me
que'm cusi un botó;
si em renta la roba
no hi posa sabó...

I jo de darrera
vaig tot foradat...
¡Quants treballs ne passa,
un pobre casat!

Una companyera
li deia : — Com vas!
¿Per què no't pentines
i et rentes el nas?

— Aixís el meu home
gelos no tindrà:
si tracto amb un altre
no s'ho pensarà. —

N'és molt descarada,
a no poder més:
si acàs vui renyar-li
me dóna un revés.

Tots los beneficis
com ja són rebuts,
s'han de fê al principi
els pans geperuts.

Considereu la casa
a veure com va:
plats bruts a l'aiguera
i llits per plegà.

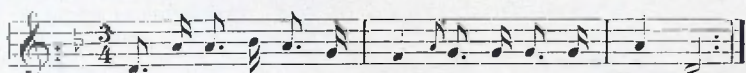
Vianda amb paella
és el seu cuinar.
Grans treballs hi passa
un pobre casat.

Minyons : amb cap xinxà
no us volgueu casar,
que moltes no saben
tant sols de cuinar.

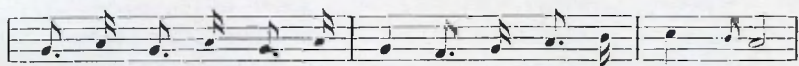
Si del gony feu pagues
sereu enganyats,
i heu d'ésser per sempre
uns pobres pelats.

ELS FUNERALS DEL PORC

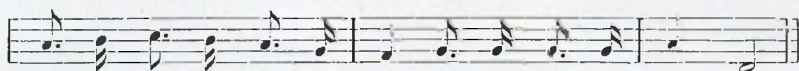
Mogut, però no gaire

Ce - le-brem els fu - ne - rals de nos - tra me - ra - ve - lla,
de la mort del porc di - funt, si - ga mas - cle o fe - me - lla.

El porc 'gués es - tat ben gras! Bo - ti - far - res mol - tes.

Celebrem els funerals
de nostra meravella,
de la mort del porc difunt,
siga mascle o femella.

El porc 'gués estat ben gras!
Botifarres moltes.

El qui mena el cap de dol
diu a la mestressa:
— Que'l porc haja mort tot sol
això sí que'm pesa,
que si 'gués mort amb company
en tindríem per tot l'any,
taiariem peça.

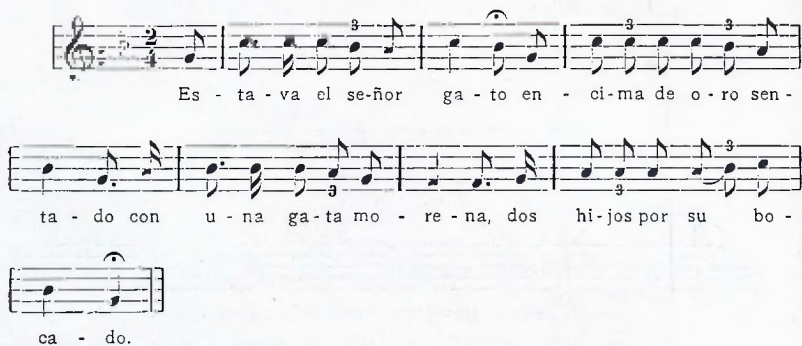
Bé en podem estar contents,
de la nostra matança:
deixat-nos ha en testament
hereus de confiança:

ens ha xicat bon sagí
i prou greix per sofregí
tota la vianda.

Mireu no'n feu massa abús,
del seu sang i fetge;
mireu que vos farà mal,
perquè acostuma a fer mal
si massa se'n menja:
ventre inflat com un tabal.
Del meu dir no'n feu cabal:
ja en fareu del metge.

Acabat els funerals
tot-hom s'encamina
cap a casa del difunt
per veure si dina.
De dinar ja no n'hi ha:
botifarres per demà
i farines amb fetge.

EL SEÑOR GATO

Andant

Estava el señor gato
encima de oro sentado
con una gata morena,
dos hijos por su bocado...

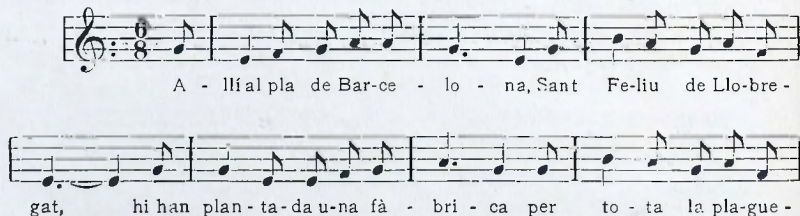
Ojo-jo-jo!
Eje-je-je!
Iji-ji-ji!...

dos hijos por su bocado.
El gato, per dar-li'n un beso,
caigué del teulado abajo:
se trencà una costilla
i es desconjuntà un braço.
Vénen metges i barberos
per visità el señor gato.

* * * * *

Si volía fer testamento
de lo que había hurtado:
«— Un pedazo de tocino
que no era gordo ni magro;
un pedaço de tocino
i un barrilo d'arengades.
Tres barres de longanices
que hi 'vía dins d'un estrado.
A les onze de la noche
el gato ya estava malo,
i a les dotze de la noche
el señor gato finava.
També la señora rateta
resía, cantava i bailava
al veure la llorar i la muerte,
la muerte del seu contrario.

LES FABRICANTES

Viu

Allí al pla de Barcelona,
Sant Feliu de Llobregat,
hi han plantada una fàbrica
per tota la plaguetat.
Si van amb cos de cotilla
i les mitges al garró:
fan veure que són princeses
i en són xinxes del vapor.

Allí al Pont de Vilumara,
com és el vapor més vei,
n'hi trebaien quinze xinxes
que són filles de Sellent,

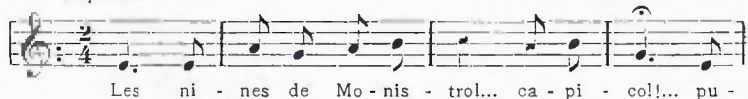
tres o quatre de Manresa,
les altres de Sampedor:
fan veure que'n són princeses
i en són xinxes del vapor.

Allí al molí de Panella
una fàbrica n'hi ha:
hi trebaien dotze xinxes
de la Pobla i de Bagà,
tres o quatre de la Plana,
les altres del Pontarró:
fan veure que'n són princeses
i en són xinxes del vapor.

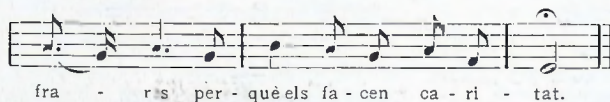
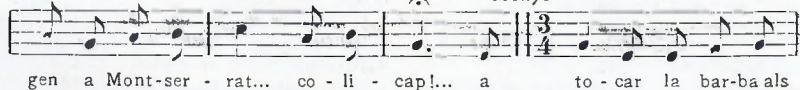
Diu el Calic que quan aquesta cançó fou dictada no hi havia
al Llobregat més fàbriques que les de la cançó.

LES NINES DE MONISTROL

Depressa

Menys

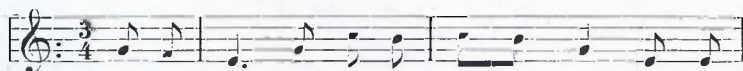

Les nines de Monistrol...
capicol!...
pugen a Montserrat...

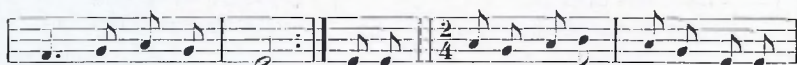
colicap!...
a tocar la barba als frares
perquè els facen caritat.

Aquesta estrofa diu el Calic que formava part de la precedent cançó, i amb ella la cantava; però res té que veure l'una amb l'altra ni en lletra ni en tonada. Lo més probable és que sigui una corrandà.

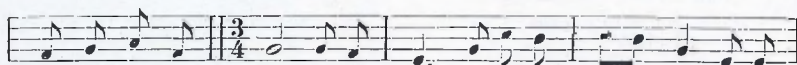
ELS QUINTOS

Andantet

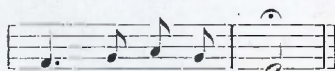
El jo - vent d'a - ques - ta vi - la a - ra
A - lli al can - tó de la pla - ça són pen -

vo - len fê un sa - rau. Són les llistes de les quin - tes: no fa -
ja - des amb un clau.

reu si - nó plo - rar tots los que no tin - dreu quar - tos: tot ho

cau - sa - rà el ba - llar.

El jovent d'aquesta vila
ara volen fê un sarau.
Allí al cantó de la plaça
són penjades amb un clau.
Són les llistes de les quintes:
no fareu sinó plorar
tots los que no tindreu quartos:
no fareu sinó plorar.
Tots los que no tindreu quartos
tot ho causarà el ballar.
A la plaça fan ballades:
tots hi van ben arreglats:
el mirall a la butxaca;

de quarto no'n porten cap.
Si la un en diu a l'altre:
— Com ho farem per fumar?
— Demanarem tabaco
als que no saben ballar.
Adeu, teatro de Figes (*Figueves?*):
molt temps n'has estat honrat:
els fadrins prou hi veníen
amb la música al costat.
Ja n'hi havia que pensaven:
— A casa no hi tenim pa:
si no mudem de concepte
tots haurem d'anà a captà.

Es, diu el Calic, una burla d'aquell jovent que sols pensa en divertir-se i quan ve la quinta no té res, ni una pesseta, per redimir-se.

ELS ESTATS

Andant

Un aucell n'hi ha
que'l cucut li'n deia:
— El cucut no pot cantar:
els aucells van augmentar.

També hi vui posà
jutges i notaris;
també alguns hereus
de molt bones cases.
Qui millor dòna tindrà
més perill li correrà.

També dels casats
prenen matrimoni
per anà a dormir
al llit amb la dòna.
Ja no hi ha més bon estat
que és la vida del casat.

També les casades
són ben endreçades:
per les caixes i recons
n'amaguen tots els bastons.

També dels viudets
sempre fan quaresma:
quan ells se'n van a cotxar
no troben res al costat.

També les viudetes
són desgraciades:
s'estàn a la cuina
i a passar vetllada.

Quan elles se'n van al llit
sospiren al seu marit.

També dels fadrins
n'és un ral d'avaros:
passen pels carrers
tot cantant tal·laros.

Les noies s'estàn al llit:
— Aquell fos el meu marit! —

També les donzelles,
benaventurades,
passen pels carrers
tot donant mirades.

Elles sempre estàn pensant:
— Aquell fos el meu galant! —

També els estudiants
tots són unes plagues:
passen pels carrers
tot sonant guitarres.
No hi ha gent més bergants
que són els estudiants.

Dels veis què en direm?
Són uns rondinaires:
s'estàn al recó

tot passant bacaines.
Si el seu plan no passa avant
sempre n'estàn rondinant.

ELS FUMADORS

Viu i alegre

Can - çó n'és tre - ta dels fu - ma - dós: dós: Quan
ells s'en - con-tren fu - men tots dos. Quan ells s'en -
con-tren fu - men tots dos.

Cançó n'és treta
dels fumadós:
Quan ells s'encontren
fumen tots dos.

— Ja fa vuit dies
no só fumat. —
L'altre responia:
— Estic enfadat.

De la barretina'n
trec un rapat
de mitja lliura
que'n só comprat.

L'estanc que anava
ja no n'hi ha:
l'amo n'és fòra:
és a comprâ.

Amb una casa
set fumadós,
però el tabaco
n'era dels dos.

Tabaco a miges
i el fum també.
L'altre responia:
— Fumem molt bé. —

Fumadors gorreros
aquí cls veureu:
per un cigarro
se'n prenen deù.

— Con tinc tabaco
no tinc papê.
Si no'm deu mistos
no fumaré.

I trau-ne mistos,
tu, Ramonet:
faré un cigarro
i el senyoret.

Ara em recordo
que m'ha passat
que la petraca
se m'han quedat.

Ja sé que'm toca,
 'vui o demà,
 d'anà a la fira i
 'nar-ne a comprà.

Sent a la fira
 vaig preguntar :
 — Qui ven petraques?
 Jo en vui comprar.

— Jo en tinc un barco:
 ara ha arribat.
 L'amo ja baixa:
 ja baixarà.

ELS TONEDORS D'ANDORRA

(Tonada igual a la d'*El Marit xic xic*.)

Vosaltres d'Andorra,
 bé us vui avisar:
 un costum teníeu
 que l'heu de deixar.

Vosaltres d'Andorra,
 bé us vui avisar:
 tragueu-los l'esquella'l
 dia de xullar.

El dia de tonre
 convideu rector,
 que pareix un dia
 de festa major.

De tallà'ls la llana
 sota del collar,
 un cop d'estisora
 les pot degollar.

El dia de tonre
 no'ls doneu sarrons,
 que n'hi ha de joves
 que no'ls saben bons.

A la Vall d'Andorra
 dos riuets hi ha:
 el de la Massana
 el més xic que hi ha.

Deu-los llengoniça,
 fasols amb arroj,
 que és una vianda
 que fa molt bon cos.

Si n'hi ha unes truites,
 passen de dos pams,
 que amb una d'aquelles
 n'hi ha per atipà'us.

Primer poble d'Andorra
 n'és Sant-Julà;
 Caldes i Encamp,
 que molt tabaco fan.

Alguns tonedors, perquè els daven mal menjar, quasi sempre sarrons, van degollar una ovella, fent veure que'l collar els havia fet nosa. Van fer dictar una cançó al Zot de Gòsol, de la qual el Calic sols sab aquest troç.

CRÒNICA DEL CENTRE

JANER DE 1914

EXCURSIONS I VISITES

SECCIÓ DE FOTOGRAFIA. — Degut al mal temps regnant, la Junta Directiva de la Secció va veure's obligada a haver de suspendre les dues excursions a Sitges i Costes de Garraf, i Tordera i estany de Julià, fixades respectivament per als dies 4 i 18 d'aquest passat mes de janer; podent sols realitzar, en conseqüència, l'anunciada visita al Museu Masriera, de la nostra capital, que tingué lloc el dia 11, veient-se molt concorreguda, i en la qual s'obtingueren gran nombre de clixés fotogràfics de l'edifici i de les col·leccions i objectes allí atresorats pels germans Masriera, els quals reberen atentament als visitants, donant-los tota mena d'explicacions i facilitant-los en gran manera la llur tasca d'estudi i inventariament.

SECCIÓ DE SPORTS DE MONTANYA. — La Junta Directiva d'aquesta Secció ha organitzat per a aquest mes diferents sortides vers les nostres altes montanyes del Montseny, Sant Llorenç del Munt i Pireneu, les quals s'han vist força concorregudes i han servit d'entrenament per als grans Concursos de sports d'hivern que està organitzant.

El dia 18, i aprofitant la nevada ocorreguda a la nostra ciutat i encontorns, va celebrar-se en la veïna serra de Vallvidrera un Concurs extraordinari de sports de neu amb curses de skis i luges, del qual parlarem amb la deguda atenció en el prop vinent número.

La mateixa Secció està organitzant per al vinent febrer diverses excursions més: una cap al massiç del Taga, una altra fent la travessia des de Montlluís a Nuria i Ribes, i una tercera vers el Montseny. Ne parlarem degudament.

SECCIÓ DE GEOLOGIA I GEOGRAFIA FÍSICA. — Per a aquest mes de janer tenia preparada una excursió-visita a les salines de Cardona, la qual tingué de suspendre's a causa del mal temps.

Aquí hem de fer constar, ja que per involuntaria omisió no s'ha fet anteriorment com era degut, que'l dia 21 de setembre darrer, aquesta Secció, d'acord amb la de Sports de Montanya i amb la cooperació d'altres elements, portà a cap l'exploració de l'avenc del Davi, en la Montanya de Sant Llorenç del Munt, partida dels Obits; i que en el mes següent realitzà la d'altres avencs d'aquella mateixa regió; de totes les quals exploracions parlarem extensament en un dels nostres vinents números.

SESSIONS I CONFERENCIES

UNA VISITA A LES CIUTATS DE CÓRDOBA, SEVILLA I ITÁLICA. — El dia 2 de janer, el nostre company i bon amic D. Francisco Blanch i Sintas, va donar

una conferència, acompanyada de projeccions fotogràfiques, ressenyant una excursió visita per ell realitzada per les terres andaluses, descrivint detingudament les ciutats de Córdoba i Sevilla en tots llurs aspectes i amb tots llurs variats monuments, i les importants ruïnes d'Itàlica, ben dignes de cridar l'atenció de llurs visitants.

L'EXPOSICIÓ DE CREUS PARROQUIALS DE CATALUNYA. — El dia 9, el nostre benvolgut consoci D. Feliu Durà i Cañameras, donà una conferència sòbres la darrera Exposició de Creus parroquials celebrada al Palau de Belles Arts de la nostra ciutat amb motiu del Congrés de l'Art Cristià darrerament celebrat i del qual vam ocuparnos degudament. Amb ajuda de nombroses projeccions lluminoses, el Sr. Durà va fer un acabat estudi crític d'aquella Exposició, amb atinades consideracions sòbres la seva importància i transcendència.

UNA VISITA A GRANADA, L'ALHAMBRA I EL GENERALIFE. — El dia 16, el nostre amic Sr. Blanch i Sintas, va continuar la seva ressenya de l'excursió per Andalusia, descrivint l'important ciutat de Granada, amb tots sos bells records històrics, signes de passada grandesa. Es detingué especialment en la descripció de l'Alhambra i el Generalife, de tots els quals llocs va presentar nombrosos clixés fotogràfics que anaren projectant-se durant la sessió.

UNA EXCURSIÓ MÉS A LA VALL DE RIBES I A LES SERRES DIVISORIES DEL TER I EL FRESSER. — El nostre president, D. César August Torras, va donar una interessant conferència, el dia 23 d'aquest mes de janer, desenrotllant el tema que encapçala aquestes ratlles. Amb l'ajuda d'una escollida col·lecció de projeccions fotogràfiques, i amb el seu estil agradós i correcte, va descriure el Sr. Torras una sèria d'excursions i passejades per la vall de Ribes i serres dels seus encontorns, posant de relleu les llurs grans bel·leses naturals, que la converteixen en una de les encontrades més formoses de la nostra terra.

ELS CONCURSOS DE SKIS I LUGES DEL TIBIDABO. — En la sessió del dia 30, el nostre company D. Eduard Vidal i Riba, va donar compte de la celebració d'aquests Concursos, organitzats per la Secció de Sports de Montanya, assenyalant la llur importància i els llurs resultats. Després de la conferència del Sr. Vidal, foren projectats gran nombre de clixés fotogràfics reproduint vistes i aspectes dels expressats Concursos.

CONVERSES D'ARQUEOLOGIA

Durant aquest mes de janer D. Pelegrí Casades i Gramatxes ha continuat la seva tanda de Converses sòbres Arqueologia romana sota'l següent programa:

Dia 5. Conversa LVIII (V de l'escultura) : Continuació de l'escultura decorativa. — Sa importància en l'art romà. — Son caràcter. — Exemplars. — Condició social dels escultors i demés artistes. — Resum de l'escultura romana. — Conclusió.

Dia 12. Conversa LIX (I de la pintura) : Caràcter de la pintura romana. — Son origen grec. — Pintors del segle v a. J. C. — La pintura etrusca a Roma. — Període republicà. — Pintors d'aquest període. — Assumptes. — Els retrats. — Pintura decorativa. — Epoca d'August. — La pintura en el Sud d'Itàlia. — Son caràcter. — Assumptes. — La pintura a Pompeia. — Idea general.

Dia 19. Conversa LX (II de la pintura romana) : Els quadros. — Classificació. — Còpies de pintures gregues conservades a Pompeia. — Assumptes mitològics i de l'epopeia grega. — Idea de les pintures trobades a Roma, Bosco Reales i Pompeia. — Raó d'aquesta bellesa decorativa. — Elements d'aquestes pintures.

Dia 26. Conversa LXI (III de la pintura) : Continuació de l'estudi de les pintures murals de Pompeia segons la col·lecció d'Amelio.

NOVES

PER NOSTRES MONUMENTS. — Havent arribat a coneixement de la Junta Directiva del nostre CENTRE el perill que corria d'ésser enagenat el notable sepulcre del comte Miró, que's guarda en l'església parroquial del poble de Tous, va fer seguidament les gestions necessaries per impedir-ho, recabant l'intervenció i influència del Dr. Torras i Bages, bisbe de Vic, el qual dictà les oportunes disposicions a tal efecte, per lo qual se deu al digne i savi prelat de la diòcesi vigatana nou agraïment per aquesta nova prova de son amor per tot lo que's refereix a la nostra terra.

També la mateixa Junta Directiva ha reiterat sos precs a la Junta Municipal de Museus de la nostra ciutat a fi que's procedeixi al trasllat al nostre Museu arqueològic de l'artística creu de pedra de la Segrera, com únic medi d'evitar la seva total desaparició.

II CONCURS D'ARQUITECTURA. — Per al prop-vinent mes de febrer s'està preparant l'exposició dels treballs rebuts amb destí al segon Concurs organitzat per la nostra Secció d'Arquitectura i del qual parlarem en el nostre número vinent. Dita exposició, que promet revestir veritable importància i interès, tindrà lloc a la sala de càn Reig, posada generosament a disposició del nostre CENTRE per son propietari i benivolgut consoci D. Pere Reig.

VI CONCURSOS DE SPORTS D'HIVERN A CATALUNYA. — La nostra Secció especial de Sports de Montanya ha publicat ja el folletó programa anunciant els Concursos per a aquest any 1914, sisè de la seva celebració. En dits Concursos, que consistiran en carreres de skis, luges, tobogans-canadiens i bobs, i proves de salts per a skis, serán disputades les copes Barcelona, Canaletes, Comas, Sociedad Atracción Forasteros, CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA, Comte Saint-Saud, Bertrand, Gran Poniol i Real Asociación de Cazadores, apart d'altres premis diversos oferts per particulars i entitats.

Per a inscripcions, detalls i demés informacions, dirigir-se a l'estatge social, on serán facilitats a tot-hom que ho desitgi. La data exacta de la llur celebració será anunciada degudament.

SECCIÓ METEOROLÒGICA

ESTACIÓ METEOROLÒGICA DE VIELLA (VALL D'ARÀN)

RESUM DE LES OBSERVACIONS DEL MES DE DESEMBRE

TEMPERATURES (A L'OMBRA)				PRESSIONS BAROMÈTRIQUES A 0° I AL NIVELL DE LA MAR			
MITGES MENSUALS		MÀXIMA	MÍNIMA	MITGES MENSUALS			
8 MATÍ	8 TARDA	EN 24 HORES	EN 24 HORES	8 MATÍ	8 TARDA		
0°.41	0°.98	16°.5 (dia 3)	-6°.5 (dia 30)	772'84 mm.	773'34 mm.		
ESTAT DEL CEL.				21	8 t.	Dies de pluja . . . 2	
				3	»	» de boira . . . 10	
				7	»	» de rosada . . . 1	
						» de gelbre . . . 8	
						» de calamarça . . . 1	
						» de glaçada t. . . 2	
						» de glaçada . . . 14	
						» de neu . . . 6	
HUMITAT RELATIVA		NÚVOLS		NUVOLOSITAT			
MITGES MENSUALS		CLASSE DOMINANT		MITGES MENSUALS			
8 MATÍ	8 TARDA	8 MATÍ	8 TARDA	8 MATÍ	8 TARDA		
86'19	86'06	NIMBUS	NIMBUS CÚMULUS	4'77	3'35		
				VENT			
				DIRECCIÓ DOMINANT		VELOCITAT: EN 24 HORES	
				8 MATÍ	8 TARDA	MITJA MENSUAL	
TOTAL DE PLUJA MENSUAL: 19 mm.				SW.	SW.	30'56 kms.	
» DE NEU » 0'42 mt.							

RESUM ANYAL DE 1913

Temperatures (a l'ombra)

8 MATÍ		8 TARDA	
Mitja mensual major	17°.08 (Agost)	. . . 16°.50 (Agost)	
» » menor	0°.41 (Desembre)	. . . 0°.98 (Desembre)	
» anyal	8°.77	. . . 8°.90	
Màxima en 24 hores major		35°.1 (dia 13 Juliol)	
» » » menor		-3°.5 (30 Desembre.)	
Mínima » » menor		-6°.5 (22 Feb. - 30 Debre.)	
Oscilació màxima anyal		41°.6	

Pressió atmosfèrica (a 0° y al nivell de la mar)

8 MATÍ		8 TARDA	
Altura major	785'0 mm (9 Març)	789'4 mm (2 Març)	
» menor	751'11 » (4 Abril)	751'9 » (3 - 4 Abril)	
Mitja mensual major	772'74 » (Desembre)	773'34 » (Desembre)	
» » menor	763'14 » (Abril)	765'00 » (Setembre)	
» anyal	767'64 »	768'10 »	
Oscilació màxima anyal	33'9 »	37'55 »	

	8 MATÍ	8 TARDA
Humitat relativa	Mitja mensual major 86'19 (Desembre)	86'06 (Desembre)
	" " menor 67'03 (Juliol)	68'00 (Octubre)
Psirometre	Major nombre de dies de saturació 9 (Desembre)	9 (Desembre)
	Total de dies de saturació a l'any 10	13
	Mitja anual 75'23	78'00
Pluja en 24 hores	Nombre major de dies de caiguda 16 (Setembre)	
	" " menor " " " " " 2 (Desembre)	
	Total de dies de caiguda a l'any 116	
	Altura de caiguda màxima mensual 162'7 mm (Març)	
	" " " mínima " " " 7'5 » (Febrer)	
	Total " " anual 909'3 »	
Neu en 24 hores	Nombre major de dies de caiguda 6 (Desembre)	
	Major caiguda a l'any 0'18 mts. (29 Desembre)	
	Total de dies de caiguda l'any 18	
	" de caiguda anual 0'75 mts.	
Glaç	Nombre major de dies al mes 18 (Janer)	
	Total de dies al any 52	
	Nombre major de dies de glaçada total 2 (Desembre)	
Gebra	Nombre major de dies al mes 8 (Desembre)	
	Total de dies a l'any 21	
Rosada	Nombre major de dies al mes 5 (Setembre-Novembre)	
	Total de dies a l'any 15	
Vent en 24 hores	Velocitat mitja mensual major 122'04 klmts. (Octubre)	
	" " " menor 30'56 » (Desembre)	
	" " " màxima a l'any 300 » (7 Octubre)	
	" " " mitja anual 78'697 »	

Nuvolositat

8 MATI		8 TARDA	
Mitja mensual major	6:46 (Abril)		6:46 (Abril)
» » menor	4:20 (Agost)		3:35 (Desembre)
» anyal	5:24		5:19

Estat del cel

8 MATÍ				8 TARDA				
Nombre major de dies serens				14 (Fber.-Dbre)	21 (Desembre)			
»	»	»	» nuvolosos	18 (Setembre)	16 (Octubre)			
»	»	»	» coberts	14 (Abril)	16 (Abril-Maig-Julio)			
menor				5 (Sbre.-Obre)	7 (Abril-October)			
»	»	»	» nuvolosos	4 (Febrer)	2 (Febrer)			
»	»	»	» coberts	6 (Juny-Julio)	7 (Desembre)			
Total anyal dels dies serens				111	141.			
»	»	»	» nuvolosos	139	82.			
»	»	»	» coberts	115	142.			

I. S. S.

El CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA i la Direcció del BUTLLETÍ deixen íntegra als respectius autors la responsabilitat dels treballs firmats.